



Добровільне медичне страхування є доповненням до обов'язкового. У рамках добровільного медичного страхування передбачається оплата медичних послуг понад програму обов'язкового медичного страхування. Добровільне медичне страхування має на меті забезпечити страхувальникові (застрахованому) гарантії повної або часткової компенсації страховиком додаткових витрат, пов'язаних із зверненням до медичної установи за послугою, яка надається згідно з програмою добровільного медичного страхування.

Програми добровільного медичного страхування розрізняються між собою та такими критеріями:

- залежно від переліку медичних послуг (наприклад, у разі стаціонарного лікування або виклику лікаря додому);
- залежно від контингенту застрахованих (пацієнтів);
- залежно від переліку медичних установ, що їх пропонує страхова організація для виконання програми добровільного медичного страхування; від вартості надаваних послуг.

Нормативне визначення поняття "програма обов'язкового медичного страхування" у правовій національній правовій системі відсутнє. Ці програми повинні визначити обсяг медичного забезпечення громадян. Саме тут і постає перша важлива проблема всього механізму системи медичного страхування.

Так, Конституцією України у ст. 49 визначено обов'язок забезпечення державою умов для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування. Крім цього, рішенням Конституційного Суду України від 29 травня 2002 року встановлена обов'язковість надання безоплатної медичної допомоги всім громадянам у повному обсязі, а не лише "необхідної медичної допомоги і соціальних послуг".

У цьому контексті є важливим визначення засад розмежування між страховими та бюджетними джерелами фінансування охорони здоров'я та зобов'язання держави щодо реалізації права на отримання медичної допомоги та розробка державних медичних стандартів. При цьому необхідно зважати, що у економічно розвинутих країнах навіть при страховій моделі фінансування медицини держава та органи місцевого самоврядування фінансують з бюджетів значну частину витрат на охорону здоров'я.

Медичне страхування у його найбільш соціально орієнтованій формі — загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування — дозволяє усунути головний недолік бюджетних систем: недостатність стимулів для заохочення до роботи медичного персоналу, і, як результат, низьку якість медичного обслуговування. Разом з тим, як відомо, страхові системи фінансування для суспільства значно "дорожчі". Це обумовлено як різким зростанням складності організаційно-фінансових та управлінських функцій при переході від бюджетних до страхових систем, так і загальною "затратною" спрямованістю останніх. Тому, в умовах обмеженості в суспільстві фінансових ресурсів, що мають спрямовуватись у сферу охорони здоров'я, запровадження страхової медицини доцільне лише за умови забезпечення в обов'язковому порядку достатніх гарантій стосовно досягнення, при зростанні витрат, належного соціального ефекту щодо якості та доступності медичної допомоги.

При цьому стандартизація медичної допомоги є невід'ємним елементом системи управління якістю медичної допомоги в більшості країн світу з розвинутими системами страхової медицини. Наприклад, у Німеччині за допомогою стандартизації медичної допомоги щомісяця розробляються і подаються на затвердження понад 100 медичних стандартів, у США на сьогоднішній період діє понад 5 000 медичних стандартів. У Російській Федерації ретельна науково-практична робота зі стандартизації медичної допомоги ведеться, починаючи з 1992 р. Правовою основою стандартизації медичної допомоги в Російській Федерації є Закон Російської Федерації "Про медичне страхування громадян Російської Федерації" від 28 червня 1991 р. (у редакції від 2 квітня 1993 р.) і цілий ряд наказів Міністерства охорони здоров'я Російської Федерації. Ці медичні стандарти повинні лягти в основу змісту конкретних договорів у сфері медичного страхування<sup>14</sup>.

<sup>14</sup> Щукін О. До питання про стандартизацію медичної допомоги: правовий аспект / О. Щукін // Актуальні проблеми держави і права. — 2001. — С. 388.